

Wij stellen de beoefening der wetenschap niet boven de ambtelijke praktijk. Integendeel, beide zijn noodzakelijk. Maar beide eischen den vollen mensch. En wie zich geroepen acht tot den vollen rijkdom van het leven, zal in den regel aan wetenschap weinig meer kunnen doen. Zoo is het ook met Dr. Geelkerken gegaan. En afgedacht van eenige kleinere artikelen heeft hij wetenschappelijk werk als in zijn proefschrift niet meer kunnen leveren.

Voor het gedrag is dat een schaduwzijde geweest. Want dit bracht dadelijk op wetenschappelijk terrein. En het bleek op de Synode, dat Dr. Geelkerken daarop niet voldoende thuis was. Hij heeft beweringen geuit en niet willen terugnemen, die hij niet wetenschappelijk heeft kunnen bewijzen. Zelfs kreeg men soms den indruk, dat Dr. Geelkerken zich tijdens de Synode een standpunt maakte, een standpunt dat onhoudbaar bleek. Zoo is het ook in het rapport der dogmatische commissie aangegeven.

Maar ieder verstaat, hoe daardoor de zaak schade heeft geleden. Wie bepaalde gedachten uit, vooral wie ze onder het groote publiek brengt, moet welbeholpen ten ijs komen.

Gebeurt dit niet, dan vermeedert slechts de verwarring. En wat dat betreft, van de verdediging van Dr. Geelkerken moet gezegd, dat daarin niet altijd die klaarheid was, die men toch van hem mocht vragen. Ieder Synodelid zal, dunkt me, deze woorden willen onderschrijven.

Trouwens heeft Dr. G. ter Synode ongevraagd zelf uitgesproken, dat hij sinds jaren zoo door de praktijk in beslag werd genomen, dat hij zich aan de eigenlijke studie niet kon wijden.

Zulk een achterstand heeft men in geen jaren in. Het fonds, waarover Dr. G. op 't oogenblik beschikt, lijkt ons dan ook niet groot genoeg, om daaruit een zelfstandige richting te loerneeren.

Evenwel moet ook met dezen faktor gerekend: achter hem staan er, die een grooter fonds hebben.

Heeft Dr. G. ontrant Gen. 2 en 3 geen eigen exegetische, zij hebben er wel een.

Maar die wordt niet ingegeven door religieuze, doch door zgn. wetenschappelijke motieven.

Niet geloovig en dieper Schriftonderzoek leidde hen daartoe, doch de wensch om vermeende wetenschappelijke resultaten niet te moeten prijsgeven voor het geloof aan de Schrift.

Wij zien in dit alles iets tragisch.

De toejuiching, welke Dr. G. ontving, vond voor een deel hierin haar oorzaak, dat men in hem den man zag, die de deur zou openstooten om theorieën, strijdig met de Gereformeerde belijdenis, onze kringen binnen te dragen.

Wij kunnen daarbij de gedachte niet van ons zeffen, dat Dr. G. zelf maar heel weinig daarvan merkt.

Hij wordt als stormruim gebruikt.

En die hem gebruiken, doen dit niet zoozeer uit

sympathie voor de ethisch-richting, voorzoover wij tenminste kunnen nagaan, als wel om Schriftgeloof en ongelooft wetenschap met elkander in overeenstemming te brengen.

Maar daarom zijn wij ook met de afzetting van Dr. G. niet klaar.

Er moet meer geschieden.

HEP!

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het gebed.

Als secretaris van de Chr. Mannenvereniging te D. zond P. M. H. de vraag in „of het gebed vrucht is der wedergeboorte“.

Deze vraag is niet kort en goed te beantwoorden met een „ja“ of een „neen“. Zoo zijn er heel wat vragen. Is de fout van velen — en wie van ons maakt er zich moeit aan schuldig? — het te vergelen, of, erger nog misschien, het niet in te zien.

Hoe oppervlakkiger we leven, hoe meer gevaar we ervoor loopen. Want oppervlakkigheid dringt niet door tot de fneere variaties en verschillen tusschen de dingen en de verschijnselen, die meestal in de diepte liggen. Voor hen is al wat takken heeft een boom, en al wat wel draagt een schap, en daarmee uit dat er allerlei soorten van boomen en schapen zijn, en dat ook takken hebben kan wat geen boom en wat geen schap is — dat zijn van die bagatellen waarmee ze zich het hoofd niet breken.

Bij wie ze niet narekenen kan, maken zulke lieden doorgaans geen slecht figuur. Ze zijn met hun antwoord al lang gered, als een ander nauwelijks op weg is om het te vinden, en — wat vooral indruk maakt — het klinkt altijd even resoluut en absoluut.

Wij zouden in hun gezelschap raken, als we op de vraag, of het gebed vrucht is der wedergeboorte, kortaf met „ja“ of „neen“ antwoorden.

„Het gebed“ — dat klinkt haast even onbepaald als „de boom“ of „het voltragend dier“.

Want zooals er boomen en boomen zijn, zoo zijn er ook gebeden en gebeden.

Niet alle bidden is hetzelfde.

Er is een bidden in algemeen-menschelijken; er is ook een bidden in specifiek-christelijken zin.

Dit is geen spitsvondige schoolse onderscheiding, maar een waartoe de lieten zelfs dwingen.

Want bidden doen niet alleen de kinderen Gods, maar ook onbekeerde menschen die nog niet aan alle hoogere dingen afgestorven zijn. Bidden doen zelfs de heidenen.

Zooals er op heel de wereld geen volk is zonder religie, zonder godsdienst, zoo is er ook geen volk zonder gebed.

Trouwens het gebed is onafscheidelijk van de religie. Het is er het hart, het is er ook de innigste en meest rechtstreeksche uiting van.

Men heeft gezegd, dat de Asser decreten met betrekking tot de *bijzonderheden* in Genesis 2—3 een juk opleggen dat de exegetisch vrijgemaakte ziel niet torsen kan.

Waarbij dan weer naar Genesis één wordt gewezen. Maar wat zijn die bijzonderheden?

Heeft Assen gezegd, dat woorden of uitdrukkingen in de Schrift nooit figuurlijk kunnen zijn bedoeld? Alteminst. Er is alleen gezegd, dat men niet *willekeurig* aannemen mag, dat ze figuurlijk zijn bedoeld.

Van een „stranden op de klip der letterlijkheid“ (ik spreek in meeting-stijl) is dan ook geen sprake: slechts is de *willekeur* afgewezen.

Dus loopt de vraag hierover; of, wie in Genesis één aan het woord „dag“ een andere betekenis hecht dan gewoonlijk eraan gegeven wordt, dit doet op „willekeurige“ wijze, ja, dan neen.

Natuurlijk spreken we alleen over de onder ons bekende theologen, die telkens weer worden aangehaald ten bewijze, dat de één alles mag zeggen, en de ander, in dit geval Dr. Geelkerken, niets.

Laat ons enkelen hooren.

Dr. Kuyper zegt in E. Voto I, 209:

„Daarom verwerpt de kerk van Christus dan ook al deze vinders van nieuwe vondsten, die ons geheel afbrengen van de stille en eenvoudige nuchtere waarheid, en blijft ze Gen. 1 en 2 lezen, zooals het daar staat, en het, zooals het daar staat, *gelooven*. Gelooven een Schepping uit niets door het *Woord*. Gelooven een Schepping in zes dagen. Gelooven een Schepping in die opvolging, die ons voorgehouden wordt. En gelooven ook een afzonderlijke Schepping van elk ding en elke soort op een der zes dagen.“

Van ds J. C. Sikkels is deze opmerking in „Het Boek der Geboorten“ (bl. 118):

„Op de vraag, of de scheppingsdagen geacht moeten worden *dagen* geweest te zijn, of *tijdperken* van duizenden jaren, kan en mag niet anders geantwoord worden, dan dat zij naar de openbaring Gods „*dagen*“ waren en dus geen „jaren“ of „tijdperken“. De eerste dag is, naar de Schrift, een zich voldeinde ommeloop van het licht en de duisternis tot den avond en tot den morgen. Hoedanig die ommeloop geweest is, en of die reeds met een wentelende beweging der Aarde of der Schepping gepaard ging, weten wij niet. De tijndeeling, die de zon geeft, bestond vóór het einde van den vierden dag in elk geval niet; en de maat, die zonsopgang en -ondergang geven, kan daarom voor de eerste scheppingsdagen zeker niet gelden, terwijl ook de volgende scheppingsdagen *scheppingsdagen* bleven. De scheppingsdag was echter een *dag* van eigen maat, en die maat was gegeven in *één ommeloop van licht en duisternis*, gelijk deze in den

Het komt niet de religie uit eenzelfde wereld op. Die wereld is het ingeschapen besef van een Openwezen; het Godsbesef, zooals we 't doorgaans noemen. En evenals heel de religie werkt ook en vooral het gebed op uit het gevoel van afhankelijkheid van hooger macht.

Zoo komt het ook bij heidenen, bij Mohammedanen, bij Joden en bij maar Christenen, die geen geweld pleegden op het ingeschapen besef van een opperwezen, tot bidden.

Of zullen we dat geen bidden noemen?

Neen, het echte bidden — het bidden zooals het in overeenstemming is met het wezen en met den eisch onzes Gods, is het niet, evenmin als de religie waartoe het behoort de echte dienst des Heeren is.

Doch zooals de valsche religies der heidenen, maar den drang — zij 't ook door de zonde verdorven en doof-gemaakte drang om „den Heere te zoeken“, of zij Hem immers lasten en vinden mochten, die er in werkt, godsdienst mogen heeten — zoo mag ook het gebed van den heiden nog altoos den naam van gebed dragen.

En dien naam mag veelteer nog dragen het bidden van een naan-christen; want, al is de wereld waartoe het opkomt in geen enkel opzicht beter of heiliger dan bij den heiden — het is dan toch, naar de bedoeling van den bidden, gericht tot den eenigen waarachtigen God.

De Schrift weigert dan ook den naam van „gebed“ aan al zulk bidden van natuurlijke, onwedergeboren menschen niet; geeft er voorbeelden van, en toont ons zelfs (denk aan de geschiedenis van Niubé) hoe God de Heere ook het roepen van onwedergeborenen als geheel aannemen en verhooren kan.

Daarom zou het onjuist zijn, immers in strijd met het Woord, te zeggen, dat alle gebed vrucht is van wedergeboorte.

Doch dat moet ongetwijfeld wel heidenen van het ware bidden, van het gebed in specifiek-christelijken zin.

We zien dat gemakkelijk in, als we bedenken, dat in het gebed het hart van den godsdienst klopt, dat het de allerinnigste uiting is van de religie.

Nooit trekt de hand tusschen den Vader in de hemelen en zijn kind op naar sterker dan in het echte en waarachtige bidden.

Echt bidden is, gelijk de Schrift het noemt: „den Heere aanroepen“, „God zoeken“, „het aangezicht des Heeren zoeken“, „de ziel opheffen tot God“.

Ma.w. het echte bidden is het zich uitstreken onzer ziel naar onzen God in geloof, in liefde, in verlaten, in bewondering en aanbidding.

En zoo zeker als dit alles in ons niet zijn kan, zoo we niet door den Geest Gods levend-gemaakt en wedergeboren werden — zal er ook van het echte bidden zelfs geen eerste beginsel in onze ziel zijn, buiten wedergeboorte. Daarom heet dan de Heilige Geest, die ons wederom geboren doet worden, ook „de Geest der genade en der geboden“ (Zach. 12:10), en wijst ons de Apostel Paulus, in Rom. 3:28, in het wonen en werken van dezen geest der geboden in de herten van Gods kinderen de bron waaraan hun gebodleven ontspringt.

eersten dag door God werd gewerkt. Bovendien waren op den eersten dag hemel en aarde nog niet gescheiden. Een aardsche dag in den gewonen zin kan dus de eerste scheppingsdag niet genoemd worden. Zooveel is echter zeker, dat de eerste dag, al was het een scheppingsdag, toch *een dag* was, de eerste door Gods scheppend vermogen gevormde dag der Schepping in het *worden* van het licht, in de *concentreering* van het licht, in den *omloop* en werking van het licht tot den *avond* en van de duisternis tot den *morgen*.”

Van dr H. Bavinck is dit citaat (Dogm. II, 511, v.):

„Al zijn de dagen van Genesis 1 dus om de genoemde redenen voor dagen te houden en niet met de perioden der geologie te vereenzelvigen, desniettemin dragen zij, gelijk heel het scheppingswerk, een buitengewoon karakter. Dat blijkt uit het volgende. Ten eerste gaat het niet aan, om, gelijk boven reeds is opgemerkt, de creatio prima (eerste schepping) in Gen. 1:1 en den ongevormden toestand der aarde in Gen. 1:2 te brengen tot den eersten dag. Want de eerste avond in Gen. 1:5 valt niet met de duisternis in Gen. 1:2 samen, trad eerst in en kon eerst intreden, nadat het licht geschapen was en een tijd lang geschapen had. Met de schepping van het licht begon dus de eerste dag; nadat dit licht een tijd lang geschapen had, werd het avond en daarna weer morgen. En toen was de eerste dag voorbij; Genesis 1 rekent den dag van morgen tot morgen. Ten tweede worden de eerste drie dagen van de creatio secunda (de tweede schepping, d. w. z. wat Gen. 1:3—31 verhaalt) in het Bijbelsch verhaal op een andere wijze gevormd en berekend, dan de volgende drie. Het wezen van dag en nacht bestaat niet in een korter of langer duur, maar in de wisseling van licht en duisternis, gelijk Gen. 1:4 en 5a duidelijk leert. Deze wisseling werd voor de eerste drie dagen niet door de zon bewerkt, welke eerst op den vierden dag is geschapen, maar kwam op een andere wijze, door de emissie (uitzending) en contractie (samentrekking) van het in vers 3 geschapen licht, tot stand. Indien dit het geval is, zijn de eerste drie dagen, in weerwil van de overeenkomst, in een belangrijk opzicht aan onze dagen ongelijk en dus ongewone, kosmische dagen geweest. Ten derde is het niet onmogelijk, dat ook het tweede drietal dagen nog in dit ongewoon karakter heeft gedeeld. Want wel zijn op den vierden dag zon, maan en sterren geschapen, en laat het zich dus denken, dat het tweede drietal dagen door de rotatie (wenteling) der aarde ten opzichte van de zon is bepaald. Maar uit de formatie van zon en maan en sterren op den vierden dag volgt op zichzelf nog niet, dat de astronomische en tellurische verhoudingen (d. i. die van de planeten en die van de aarde) toen dezelfde als thans zijn ge-

Natuurlijk een wedergeboorte.

Zooals bij insluiting en Pachtgezag behoort, een gebed een wezen. En Heeren de heilige, ook te worden der wedergeboorte.

Het gebed.

Dr. Geelkerken voorwaart ter staan. Het congres, zij overzicht kan geschied.

Er zijn e die zeker t kunnen we.

Dit congres Er is aan streels wil.

In de zaak interesse.

Wa de v treft — wel me zeer he stelling bij.

van de opv Prof. Polak vol, en de n van te begr harte hoop.

bij het deba van Prof. I stoud op het zijn, en dat brengen teg en zooveel dragen.

Nu bleek misvatting ding brengt loof. Het is doen gewee opvatting te u van de d dat onze J en dat dit p

weest. De val en in hebben p dierenwe lring (ve 84 v.); e aard der die, welke den. Ten den dag daarop is opzichten dien dag meering r kondiging tot en hi Adam en mogelijke enkele ur toch n het eerste God sche geeft Hij treedt in, schepping maal vera toebereid.

Naast de prof. Noore Eeuwen Ge synode tege zwaar tege woord „dag euwen uits gaat hij toc „dagen“ va en volgens zulke uitkor matie denke

dat nie eén, maa dat Ge en daarv wat uit v dat be „avond“ c WUST a dat wij eén dag t

Nu zou l uitlatingen.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Schepping en Paradijsverhaal.

III (Slot).

Tenslotte is te Utrecht ook verband gelegd tusschen Genesis 2—3 en Genesis één.

De opvatting, die de synode tegenover dr. Geelkerken heeft gehandhaafd met betrekking tot Genesis 2—3 heet onhoudbaar, zoodra men ze geldig maken wil bij de bestudeering van Genesis één.

Lang behoef men niet te raden naar de bedoeling van deze uitspraak, waarmee de bezwaardene opgewekt worden, naar hun kerkeraad te gaan, teneinde hen te overtuigen van Assens onwetenschappelijkheid en mechanische gebondenheid. Immers, op allerlei wijze is aan deze Utrechtsche redeneering vertolking geschonken. Men heeft van verschillende zijden gevraagd: waarom mag de één in Genesis één het woord „dag“ opvatten in een anderen zin dan gewoonlijk aan dat woord toegekend wordt; en waarom mag de ander dat niet, als hij in Genesis 2—3 het woord „slang“ opvat op andere wijze dan gewoonlijk geschiedt, en eveneens het begrip „boom“, etc.?

Ja, deze vraag is geworden tot wapenkreet; zij is in den mond van „bezwaardene“ van bepaalde makelij geworden tot een ultimatum; hetgeen bewees, dat zij als *vraag* nog al oratorisch bedoeld was; meer, dan in „bezwaardene“ zielen pleegt het geval te zijn.

Nu moet men altijd een beetje bang zijn voor de vraag: waarom mag *hij* dit, en waarom mag *ik* het niet? Gewoonlijk toch vergeet men dan, dat wat de één doet iets anders is, dan wat de ander verricht, ook al lijken de gevallen op elkaar. Wie zoo doet, is een beetje al te veel aan den buitenkant bezig, en ziet voorbij, dat elke uitlating opkomt uit een bepaalde beschouwing; dat men alles, wat leeft, niet alleen de Schrift, maar alles, wat leeft, moet bezien op „organische“ manier; d. w. z. niet van de deelen uitgaan tot het geheel, maar van het geheel uitgaan tot de deelen. Houdt men zich aan dien door dr. J. G. Geelkerken nog onlangs gestelden regel, dan zal men geen triumpfanteliek gezicht zetten, als men naar de wijze der rabbijnen zeggen kan: waarom hij wel, en waarom ik niet?... want men zal bedenken, dat wijzen dan rabbijnen één ding altijd onthouden: men moet bij elk speciaal verschijnsel uitgaan tot het daarachter liggend *algemeen beginsel*. Ga tot den *achtergrond der levende* dingen, en ge weet: als twee hetzelfde doen, is het nog niet hetzelfde.

En straks gaat ge nog een stapje verder, en bekent bij uzelf: ze leken hetzelfde te doen, maar het was ten zwaarste onderscheiden.